

Utfärdad
15.9.2003

Dnr
SM-2003-01756/Tu-53

Giltighetstid
1.10.2003 - 30.9.2008

Författningsgrund
Polisförvaltningslagen (110/1992) 4 och 16 §§

Ändrar/Upphäver
1582/401/80

Målgrupp
Polisen

BEHANDLINGEN AV BERUSADE

1 BEGREPP GÄLLANDE OCH GRUNDER FÖR TAGANDE I FÖRVAR

I denna anvisning avses med berusad en person beträffande vilken grunderna för tagande i förvar anges i 11, 14 och 20 §§ polislagen (493/1995) samt lagen om behandlingen av berusade (461/1973). En person som berusad stör hemfrid eller offentlig frid eller äventyrar annans liv, hälsa, frihet, egendom eller miljö eller orsakar betydande störning eller omedelbar fara för allmän ordning och säkerhet tas i förvar för att förhindra att störningen upprepas eller för att avvärja fara för andra människor eller egendom.

Med rusmedel avses lagliga och olagliga rusmedel samt blandbruk av rusmedel och läkemedel med vilka uppnås ett berusningstillstånd. Lagliga rusmedel är bl.a. alkoldrycker och denaturerade alkoholhaltiga ämnen samt lösningsmedel som används på ett sätt som avviker från det avsedda. Olagliga rusmedel är bl.a. olagligt framställda alkoholhaltiga ämnen samt de narkotika och vid tillverkningen av narkotika använda ämnen som uppräknas i förteckningen i det i narkotikalagen (1298/1993) avsedda beslutet av social- och hälsovårdsministeriet (1709/1993).

Vid registreringen av personer som tas i förvar på grund av berusning tillämpas de anvisningar som getts för förfarandet vid registreringar i datasystemet för polisärenden. De uppgifter som gäller berusade som tas i förvar registreras i den blankett som används för registrering av gripanden enligt polislagen (YJT-Kip, nedan förvaringsblanketten).

Om en person har tagits i förvar som berusad och misstänks för ett brott för vilket han kan anhållas men beträffande honom inte kan vidtas utredningsåtgärder så behandlas han enligt denna anvisning tills han nyktrat till. Han registreras ha gripits på grundval av brott trots att han förvaras i lokalerna för förvaring av berusade. När han nyktrat till flyttas han till lokalerna för förvaring av gripna och anhållna och anteckning om detta görs i de uppgifter som gäller honom. Vid bedömningen av behovet av att placera ifrågavarande person i lokalerna för förvaring av berusade skall graden av berusning och det behov av övervakning detta ger upphov till tas i beaktande.

En person som gjort sig skyldig till ett brott som handläggs med strafforderförfarande registreras som tagen i förvar som berusad och han behandlas i enlighet med denna anvisning. Efter att han nyktrat till verkställs en summarisk utredning och han delges ett straffanspråk eller ges en kallelse att infinna sig för förhör.

Om en persons oredighet eller avvikande beteende beror på användning av i narkotikalagen avsedd narkotika vilken påträffas hos honom och till sin mängd inte är ringa, skall om saken uppgöres en brottsanmälan. Gripandet sker härvid på grundval av brott och han registreras som gripnen enligt tvångsmedelslagen. Om mängden narkotika är liten, gärningen fyller rekviritet för straffbart bruk av narkotika och ifrågavarande är villig att genomgå vård styrs han till vård i stället för att ges straff. Om han inte är villig att genomgå vård delges han ett straffanspråk för straffbart bruk av narkotika.

Oberoende av vilket slag av rusmedel som använts tillämpas denna anvisning ända tills ifrågavarande person har nyktrat till. Berusade skall i enlighet med polislagens allmänna principer behandlas med respekt för deras grundläggande rättigheter och människovärde.

2 ANSVARET FÖR FÖRVARINGEN

Polisinrättningen på förvaringsplatsen har ansvaret för förvaringen av berusade och deras behandling under förvaringen.

3 BEDÖMNING AV GRUNDERNA FÖR TAGANDE I FÖRVAR.

När polisen påträffar en berusad person som skall tagas i förvar måste polisen på grundval av ifrågavarande persons beteende samt övriga iakttagelser av honom göra en bedömning av om han är berusad, omtöcknad på grund av blandanvändning av läkemedel och alkohol eller om hans avvikande beteende kan bero på en sjukdom som påminner om berusning.

En berusad som inte reagerar får inte tas i förvar. Att en person inte på något sätt reagerar kan visa på en störning av medvetenhetsnivån som beror på förgiftning eller sjukdom. Om ifrågavarande inte reagerar måste polisen försöka bedöma hans medvetenhetsnivå för att utesluta ett eventuellt sjukdomstillstånd. Bedömningen av medvetenhetsnivån görs på det sätt som anges i bilaga 1.

Även om en berusad som har "slocknat" sedan tidigare är känd för polisen och ofta har tagits i förvar får han inte tas i förvar utan att det görs en bedömning av hans berusningsgrad och medvetenhetsnivå.

4 BEDÖMNING AV SJUKDOMSTILLSTÅND

Sjukdomstillstånd som påminner om berusning är bl.a. diabetes, epilepsi och vissa sjukdomar i hjärnan. För att kunna utesluta sjukdomar skall det konstateras om hos ifrågavarande känns en lukt av alkohol eller annat rusmedel.

Personer som lider av långvariga sjukdomar kan ha med sig handlingar som utvisar sjukdomen, t.ex. medlemskort i en patientförening, poliklinikort eller

ett armband eller smycke som utvisar den (i allmänhet ett SOS-pass). En nummerserie i FPA-kortet, ett recept eller medhavda mediciner kan ge hänvisningar om vilken sjukdom ifrågavarande lider av.

Om FPA-kortet, en annan handling eller en beteckning för en patientförening visar att ifrågavarande person lider av diabetes, epilepsi eller en annan långvarig sjukdom registreras uppgift om detta i datasystemet för polisärenden, bland uppgifterna om arbets säkerhet. Om någon meddelat att han lider av en långvarig sjukdom, men detta inte kan bekräftas med hjälp av ovan nämnda handlingar eller beteckningar, registreras uppgiften bland de förvaringssäkerhetsuppgifter som gäller ett gripande.

När man på allmän plats söker efter tecknen på sjukdom i syfte att utesluta berusning skall detta ske finkänsligt. Om ifrågavarande person tillstånd inte förutsätter omedelbar bedömning av hälsotillståndet, behöver inte sökandet efter beteckningar, patientkort eller andra handlingar som utvisar sjukdom ske i allmänhetens åsyn, utan detta kan ske på polisstationen

I samband med uppdrag som gäller hemalarm skall av den gripne eller hans familj i mån av möjlighet frågas om den gripnes sjukdomar och medicinering. Sådana mediciner som den gripne behöver under den tid han hålls i förvar skall i mån av möjlighet tillsammans med medicinernas recept tas med till förvaringslokalerna..

4.1 Verkställande av undersökning

Om det finns orsak att misstänka att en person förutom att han är berusad även lider av ett förgiftningstillstånd som beror på alkohol eller att det i stället för berusning är fråga om en sjukdom som allvarligt äventyrar hans hälsa, skall polisen till platsen alarmera en sjuktransportenhet. Sjuktransportenhetens personal gör en bedömning av ifrågavarande persons hälsotillstånd. Utgående från den preliminära bedömningen avgör sjuktransportenheten om den tar med sig personen för vård eller närmare undersökning. Om en sjuktransportenhet inte finns att tillgå utan betydande dröjsmål skall polisen transportera ifrågavarande person till läkare för närmare undersökning.

För sjukdomstillstånd som påminner om berusning redogörs i bilaga 2.

5 VISITERING I SAMBAND MED GRIPANDE

I samband med ett gripande på grund av berusning skall den gripne säkerhetsvisiteras i enlighet med 22 § polislagen (493/1995). I samband med visiteringen skall han fråntas föremål och ämnen med vilka han kan äventyra säkerheten hos de som utför transporten, sig själv eller utomstående. I samband med gripandet skall kontrolleras att inte egendom som den gripne omhandhaft lämnar kvar på platsen för gripandet.

6 TRANSPORT

En berusade skall transporteras så att detta inte väcker onödig uppmärksamhet. Han skall under tiden för transporten befinna sig i en sådan ställning som hans berusningsgrad och hälsotillstånd förutsätter. En våldsamt berusad skall om

möjligt hållas i framstupa sidoläge för att trygga andningen. Genom att placera den berusade i framstupa sidoläge förhindras att uppkastningar som beror på illamående andas in i lungorna vilket kan leda till fara för kvävning eller inflammationer i lungorna. Den berusades huvud skall även hållas i ett sådant läge att andningsvägarna inte täpps till.

Den berusade skall transporteras på ett tryggt sätt så att han inte under transporten kan skada sig genom att han kastas omkring eller törnar mot fordonets konstruktioner. En av de polismän som tar del i transporten skall under den befinna sig i samma del av fordonet som den berusade. När detta funktionellt och polistaktiskt är nödvändigt kan den berusade befinna sig ensam i fordonets transportavdelning, men hans säkerhet under transporten skall då övervakas särskilt.

Det fordon som använts för transporten skall efter transporten granskas så att i det inte lämnat egendom som tillhör den berusade.

7 VISITERING VID TAGANDET I FÖRVAR

För att bedöma personens berusningsgrad och klarlägga faran för alkoholförgiftning kan den berusade ombes lämna ett utandningsprov med alkometer. Den som vägrar lämna ett utandningsprov kan inte förpliktas att lämna det och kan inte heller förordnas att lämna ett blodprov. Vägran att lämna ett utandningsprov skall registreras. Om utandningsprovet ger ett resultat som överskrider 3 o/oo är det fråga om ett förgiftningstillstånd, såvida ifrågavarande inte är storförbrukare av alkohol och därför har större tolerans. På basis av ett högt promillevärde och helhetsbedömningen skall det vid behov rådgöras med en yrkesperson inom hälsovården om ifrågavarande person kan tas i förvar eller skall sändas för närmare undersökning.

Visiteringen av en person som tas i förvar grundar sig på 19 § 2 mom. lagen om rannsakningsfängelse (615/1974) och vid den skall följas det förfarande som anges i 5 § 1 mom. samma lag. Uppgifterna om vittnet registreras bland i förvaringsblankettens fält för tilläggsuppgifter. Den som utförde visiteringen skall ha samma kön som den visiterade. Om insättandet av den berusade i förvaringsrummet fördröjs av den anledningen att det för att verkställa visiteringen måste tillkallas en person av samma kön som den som skall visiteras, kan visiteringen utföras av en person som är av annat kön.

Vid visiteringen skall den berusade fräntas föremål och ämnen med vilka han kan äventyra syftet med förvaringen eller skada sig själv eller andra.

Fullständiga person- samt adress- och kontaktuppgifter för den person som tas i förvar registreras. Om han inte i det skede han sätts i förvar ger de uppgifter som behövs skall de ifyllas efter att han nyktrat till. I blanketten registreras uppgifterna om den patrull som kommit med den berusade samt den tidpunkt och plats för gripandet som patrullen meddelar samt de särskilda åtgärder som vidtagits på den plats där den berusade påträffades.

Då personens uppgifter registreras i systemet gör systemet med hjälp av de uppgifter som matats in en kontroll av övriga uppgifter i datasystemet för polisärenden. Beträffande ifrågavarande person visas bland annat de uppgifter

som har betydelse för hans säkerhet eller polisens säkerhet i arbetet samt uppgifter om efterlysningar.

Förutom berusningen skall som grund för tagandet i förvar registreras polislagens grund för gripandet.

7.1 Konstaterande av skador

Innan personen placeras i förvaringsrummet skall han tillfrågas om eventuella skador. Även om han inte uppger skador skall han granskas i syfte att konstatera om han har sådana. Granskningen utförs för det område som inte täcks av kläderna och huvudets del. Om den patrull som kommit med den berusade till förvaringslokalen meddelar att den berusade ramlat eller påträffats liggande på marken men att han på normalt sätt reagerat på tilltal och förmått gå med stöd skall granskningen göras särskilt noggrant för att konstatera eventuella skador och klarlägga behovet av att föra honom till vård. Skador som kräver ytterligare undersökningar kan utgöras av färska blåmärken och bulor i huvudet.

Om den berusade konstateras ha blödningar i öronen eller svalget, han runt båda ögonen har färska blåmärken eller skillnaden mellan storleken på hans pupiller är markant skall han föras till läkarundersökning. Vilken betydelse näsblod skall ges skall bedömas från fall till fall. Den berusade skall sändas till ytterligare undersökning om han klagat över huvudvärk som uppstått på grund av att han ramlat, svaghet eller illamående.

Om det finns grundad anledning att misstänka att den berusade har skador på de områden av kroppen som täcks av kläderna kläs han av så mycket som förutsätts för att skadorna skall kunna konstateras. Som tecken på skador kan anses att ifrågavarande själv uppger detta eller att hans kläder är blodiga.

Om en berusad konstateras ha skador måste man försöka klarlägga orsakerna till detta genom att fråga den berusade hur de uppstått, såvida den patrull som kommit med den berusade inte på den plats där den berusade påträffades har fått uppgifter om hans skador och hur de uppstått.

De skador som konstateras hos en person som skall tas i förvar, deras typ, placering och att de eventuellt är färska skall registreras i blankettens fält sjukdomar/övriga händelser. Om inga skador påträffats görs i fältet en anteckning om detta.

Om skadorna har uppstått på grund av att den berusade gjort motstånd mot en tjänsteman eller en i 17 kap. 6 § avsedd person som upprätthåller ordning då han utför en uppgift som tillkommer honom eller mot en annan person som har utfört ett gripande som grundar sig på lag, skall skadorna och orsakerna till att de uppstått klarläggas omsorgsfullt och registreras i förvaringsblankettens fält sjukdomar/andra händelser.

7.2 Konstaterande av sjukdomar

Den som utför visiteringen vid tagandet i förvar skall i mån av möjlighet fråga den som skall tas i förvar om han lider av en sjukdom som kräver omedelbar vård. För att konstatera sjukdomar måste man granska om bland de tillhörighe-

ter som fråntagits den berusade finns sådana i punkt 4 nämnda beteckningar, poliklinikkort eller medlemskort i en patientförening vilka visar att han lider av sjukdom. Om den berusade har ett FPA-kort skall detta granskas för att konstatera om det innehåller i bilaga 3 uppräknade sjukdomskoder.

Om förfrågningar gällande sjukdomar samt föremål eller handlingar som ger upplysning om sjukdom görs anteckning i blanketten. Om den berusade inte förmår eller vill berätta om sina sjukdomar skall om även detta antecknas i förvaringsblankettens fält sjukdomar/övriga händelser.

7.3 Sändande för vård eller undersökning

Utöver vad i punkt 7.1 har nämnts om sändande för vård eller undersökning skall i fråga om de övriga skador som konstaterats vid visiteringen vid tagandet i förvar göras en bedömning av om det är motiverat att sända den berusade för vård. Om han själv begär att få sjukhusvård på grund av sina skador skall han sändas för vederbörlig undersökning eller vård, om begäran inte kan anses vara uppenbart ogrundad. Om den berusade uppger att han fått sina skador som en följd av polisens åtgärder följs vad som i 49 § polislagen föreskrivs om att bereda en person tillfälle att bli undersökt av en läkare eller en ojävig person.

Om den som tagits i förvar under tiden för förvaringen måste sändas för vård registreras i anmälan grunden för samt de personer som ombesörjt detta. Om personen blir kvar på vårdanstalten registreras han som frigiven men som tilläggsinformation görs en anteckning om att grunden för att avsluta förvaringen är att han sänts till en vårdanstalt.

På grund av ett behov av vård som konstaterats av den som ansvarar för övervakningen av berusade eller av någon annan är den berusade skyldig att underkasta sig undersökning av en yrkesperson inom hälsovårdsbranschen eller vård som ges vid en enhet inom hälsovården.

Då en berusad under det att han är tagen i förvar förs till undersökning eller vård antecknas orsaken till detta samt de personer som fört honom dit i blankettens fält sjukdomar/övriga händelser. Då den berusade hämtats tillbaka från undersökningen eller vården antecknas den tidpunkt han anlät, de undersöknings- eller vårdåtgärder som vidtagits samt uppgifterna om den yrkesperson inom hälsovårdsbranschen som beslutat att han skall sändas tillbaka för att hållas i förvar.

En berusad som förs tillbaka från en vårdanstalt tas inte i förvar om vårdanstalten har förordnat att den berusade särskilt eller med vissa mellanrum skall hållas under observation. I dessa fall sänds den berusade tillbaka till vårdanstalten, eftersom polisens personal inte har den hälsovårdsutbildning som krävs. Det är möjligt att ifrågavarande person måste lämnas utan övervakning och möjlighet att kontakta övervakningspersonalen under den tid polisen utför ett brådskande utryckningsuppdrag.

Om en berusad hämtas till förvaringsplatsen men han på grund av att hos honom konstateras skador eller sjukdom i stället för att tas i förvar förs till vård

uppgörs inte gällande honom någon förvaringsanmälan utan patrullens uppdraagsanmälan kompletteras med uppgift om detta.

8 MEDICINER OCH DE ANTECKNINGAR SOM SKALL GÖRAS OM DESSA

Mediciner som påträffats hos en berusad eller som han tagit med sig skall fråntas honom under den tid han hålls i förvar. Medicinerna registreras i förteckningen över hans egendom. Han kan tillåtas ta med sig astmamedicin och två nitrotabletter till förvaringsrummet för att användas vid en sjukdomsattack. Om den berusade behöver annan medicinering som han haft med sig ges denna åt honom enligt de recept som gäller medicinen. De mediciner som getts den berusade under den tid han varit i förvar registreras i blankettens fält sjukdomar/andra händelser. När mediciner ges måste dock särskild uppmärksamhet fästas vid den samverkan medicinen och alkohol eventuellt kan ha. Vid behov måste en läkare rådfrågas om medicinen tryggt kan ges. Om läkare konsulterats i fråga om medicineringen skall uppgift om vilken läkare som gett tillstånd att ge medicin antecknas i förvaringsblanketten.

Om den berusade ges andra mediciner än sådana som han haft med sig skall i anmälan antecknas uppgift om vilken medicin som getts, dess mängd, den tidpunkt den getts, grunden till detta samt vem som gett medicinen.

9 DEN BERUSADES EGENDOM

Den berusade skall för den tid han hålls i förvar fråntagas sina pengar och värdeföremål, vilka skall räknas och förtecknas i närvaro av ett vittne. Smycken och värdeföremål som inte kan fråntas den som skall tas i förvar skall så noggrant som möjligt antecknas i förvaringsblanketten. Den egendom som fråntagits den berusade skall förvaras omsorgsfullt och skild från andras egendom. Pengar och värdeföremål skall förvaras i ett låst förvaringsfack.

Över den egendom som fråntagits den berusade uppgörs i blanketten en egendomsförteckning i vilken penningmedlen skall anges för sig. Den plats där egendomen förvaras antecknas likaså. Uppgifterna om vem som granskat egendomen och vem som varit vittne vid detta antecknas i egendomsförteckningen eller dess tilläggsuppgifter. Alkoholhaltiga ämnen som överläts till ifrågavarande person efter att han tillnyktrat antecknas i egendomsförteckningen.

10 ALKOHOLHALTIGA ÄMNEN OCH DERAS FÖRSTÖRING

Enligt 60 § alkohollagen (1143/1991) får, när hos en berusad när denne grips påträffas alkoholdrycker eller något annat alkoholhaltigt ämne som han enligt denna lag eller stadganden och bestämmelser som har utfärdats med stöd av den annars har rätt att inneha, dryckerna eller ämnet fråntas honom då han tas i förvar. Alkoholdrycker, sprit och denaturerade preparat i ett öppet kärl får med stöd av 31 § förordningen om alkoholdrycker och sprit (1344/1994) bevisligen förstöras. Fråntagna alkoholdrycker, övriga alkoholpreparat och denaturerade alkoholhaltiga ämnen i oöppnat kärl får ges tillbaka till den som tagits i förvar efter att han nyktrat till.

För de alkoholhaltiga ämnens del som förstörs antecknas i förvaringsblanketten slaget av ämne och dess mängd, plats och tid för förstörelsen, den som fattat beslut om förstörelsen samt den som förstört ämnena och den som bevittnat åtgärden. Om den berusade då han påträffades innehaft en liten mängd alkoholhaltiga ämnen som patrullen förstört på platsen registreras uppgift om detta, varvid den som ombesörjt förstörelsen var den ena patrullmannen medan den andra var vittne.

11. TAGANDE I FÖRVAR AV BARN OCH MILITÄRPERSONER SAMT AV PERSONER SOM ANDRA ÄN POLISEN HÄMTAT

11.1 Barn

Enligt 3 § barnskyddslagen (683/1983) avses med barn den som inte fyllt 18 år.

Om att en berusad som inte har fyllt 18 år tas i förvar skall i mån av möjlighet meddelas till hans vårdnadshavare och till barnskyddsmyndigheterna. Dessa skall beredas tillfälle att hämta den berusade från förvaringslokalen. Då ett barn överläts till vårdnadshavaren skall man försäkra sig om att denna förmår svara för vården av barnet efter överlåtelsen. Om de ovannämnda åtgärderna görs anteckning i förvaringsblankettens redogörelsedel. Om vårdnadshavaren inte är anträffbar antecknas i blanketten den tidpunkten man försökt kontakta honom samt vem som gjorde detta.

En berusad som inte har fyllt 15 år bör överlätas till hans vårdnadshavare eller till de sociala myndigheterna. Om detta inte kan ske kan han tagas i förvar. Om tagandet i förvar skall vid första tillfälle meddelas till antingen barnets vårdnadshavare eller till de sociala myndigheterna. I samband med meddelandet skall de även underrättas om att de vid första tillfälle skall hämta barnet från förvaringslokalen. När barnet överläts till vårdnadshavaren skall man försäkra sig om att denna förmår svara för sakenlig vård och behandling. Om vårdnadshavaren är så berusad att han uppenbart inte förmår svara för vården av barnet får barnet inte överlätas. Ovannämnda meddelanden samt resultatet av dem antecknas i förvaringsblankettens redogörelsedel.

11.2 Militärpersoner

En berusad militärperson som på de grunder som nämns i punkt 1 har gripits skall på garnisonsorter i första hand sändas till högvakten. Om det inte är möjligt att sända den berusade till högvakten tas han i förvar och om detta meddelas till hans truppförband. Efter att militärpersonen har nyktrat till skall han överlätas till militärpolis som tillhör försvarsmaktens personal eller till en annan militärperson som står i tjänsteförhållande till försvarsmakten.

De meddelanden som görs i anledning av att en militärperson tas i förvar antecknas i förvaringsblankettens redogörelsedel.

11.3 Visitering av en person som gripits av någon annan än polisen.

Om en i 17 kap. 6 § strafflagen avsedd person som upprätthåller ordningen har gripit en berusad och överläter honom till polisen, skall polisen visitera honom

och redan innan transporten av honom inleds göra en yttre granskning av honom för att konstatera eventuella skador. Vid konstaterandet av om han har skador förfars på det sätt som beskrivs i punkt 7.1.

Om skador har uppstått i samband med att den berusade på ett sätt som fyller rekvisitet för minst ett hindrandebrott har motsatt sig ett gripande som på lagliga grunder utförts av en väktare eller en annan person upprättas det en brottsanmälan över händelsen. Den som verkställt gripandet skall tillfrågas om grunderna för det och om de omständigheter som är av betydelse för tagandet i förvar.

Utredning gällande ovan nämnda uppgifter skall tas av även den som hämtar en berusad direkt till förvaringsplatsen.

12 BEHANDLINGEN OCH ÖVERVAKNINGEN AV BERUSADE

12.1 Placering i förvaringsrummet

Berusade som tas i förvar skall placeras i olika förvaringsrum om förvaringslokalerna tillåter detta. Personer av olika kön skall placeras i olika förvaringsrum. Personer som inte har fyllt 18 år skall i mån av möjlighet hållas åtskild från vuxna..

En berusad som tagits i förvar skall till liggunderlag ges en madrass som fyller tillräckliga brandsäkerhets- och hygienkrav. Om ifrågavarande nekar till att ta mot en madrass behöver den inte ges honom. Den berusade skall läggas att ligga i framstupa sidoläge så att maginnehållet vid eventuellt illamående och uppkastningar inte täpper till andningsvägarna utan rinner ut ur munnen. Med huvudets ställning säkras att andningsvägarna hålls öppna.

12.2 Övervakning

Den som har tagits i förvar skall behandlas på det sätt hans berusningsgrad förutsätter. Om det är känt att den berusade ramlat omkull och det inte på basis av en i punkt 17.1 angiven granskning har ansetts föreligga behov för att sända honom till vård eftersom hans reaktioner förefallit normala i förhållande till hans berusningsgrad, måste övervakningspersonalen särskilt hålla denna persons tillstånd och andning under observation den tid han hålls i förvar.

En berusad får inte för lång tid lämnas utan övervakning eller möjlighet att kontakta övervakningspersonalen. Den polisenhet som förvarar berusade skall åt övervakningspersonalen utarbeta anvisningar om hur ofta de berusade skall ses till, med beaktande av mängden förvarade vid polisnärheten och den möjlighet den personal som är i arbete har att utföra övervakning. Om övervakningen sker vid sidan av den övriga polisverksamheten måste i anvisningarna beaktas att övervakningen inte får hindra utförandet av omedelbara eller brådskande polisiära uppdrag. De ovan avsedda uppdragen är de i bilagan till inrikesministeriets anvisning om handläggningen av uppdrag i polisens utrycknings- och fältverksamhet (SM-2001-1197/Tu-37) nämnda uppdrag som definieras som brådskande utryckningsuppdrag tillhörande klass A och B.

Om en berusad måste lämnas utan övervakning på grund av ovannämnda polisuppdrag, skall hans tillstånd granskas snarast möjligt efter att patrullen frigjorts från sitt uppdrag.

12.3 Observationer av snarkning

En sovande berusad kan även normalt snarka och samtidigt ha korta andningspauser. Kraftig snarkning och långvariga andningspauser kan bero på sömnapnea. Även astma kan vara orsak till snarkning. Även om snarkning är mycket vanlig hos berusade måste vid detta på grund av nedan nämnda orsaker fästas uppmärksamhet.

Hos en medvetlös människa som ligger på rygg trycks tungan av sin egen tyngd nedåt. Den kan då täppa till bakre delen av svalget vilket leder till ett ljus som påminner om snarkning. Hos en djupt medvetlös person kan tungan täppa till svalget så fullständigt att ingen luft kommer förbi och han kvävs. Av denna orsak måste man vara uppmärksam på att en person länge ligger på rygg och att det förekommer snarkningar. Vid behov skall en person som ligger på rygg och snarkar vändas i sidoläge.

12.4 Orostillstånd eller långvarig orörlighet

Särskild uppmärksamhet måste i samband med övervakningen fästas vid avvikande orostillstånd eller långvarig orörlighet hos en berusad. En orolig berusad kan ramla omkull i förvaringsrummet och slå sitt huvud i golvet eller i inventarierna. Man måste försöka lugna en berusad vars beteende är oroligt och vid behov flytta honom till ett annat förvaringsrum.

Att en berusad lång tid ligger i samma ställning kan visa på en väsentlig ändring av hans hälsotillstånd såsom en sänkning av medvetandenivån. Med hjälp av den bild kameran i förvaringsrummet ger går det inte att med säkerhet se om en berusad andas eller inte, varför man genom att titta och lyssna genom luckan måste försäkra sig om att andningen fungerar. Vid behov måste man försäkra sig om de vitala funktionerna genom att gå in i förvaringsrummet och med hjälp av handryggen kontrollera att det kommer en luftström som visar att den berusade andas. Om luftströmmen är svag, oregelbunden eller inte kan kännas måste man försöka väcka ifrågavarande person. Att blodcirkulationen fungerar måste man försöka försäkra sig om genom att känna efter pulsen i handleden, armbågsvecket eller halsen. Om den berusade inte vaknar av att han tilltalas eller skakas skall på honom göras ett i bilaga 1 beskrivet prov för att klarlägga hans medvetandenivå och de åtgärder vidtas som detta prov föger anledning till. Vid behov måste upplivningsåtgärder vidtas.

Om en i förvar tagen försöker hänga sig med hjälp av sina kläder får han klädas av. För att han då skall kunna hålla sig varm och av blygsamhets skull skall han ges sådan klädsel eller en filt vilken han inte kan använda för att tillfoga sig själv skada.

Om den berusades oroliga eller avvikande beteende orsakar honom själv särskild fara och faran inte utan användning av lindrigare medel kan avvärjas, får han på beslut av en till befälet hörande polisman beläggas med fängsel. I fråga

om beläggandet med fängsel följs det förvarande för stävjande av våldsamhet som beskrivs i punkt 13.

13 MAKTMEDEL OCH STÄVJANDE AV VÅLDSAMHET

För att stävja våldsamhet har en polisman rätt att använda i 27 § polislagen nämnda maktmedel. Om väktares rätt att använda maktmedel föreskrivs i 3 kap 8 § strafflagen (från den 1 januari 2004 i 2 kap. 11 b § lagen om verkställighet av straff)..

För att stävja hans våldsamhet måste den berusade i första hand placeras i enrum. Om våldsamheten inte med hjälp av andra lindrigare medel kan stävjas får han beläggas med fängsel. Om beläggandet med fängsel beslutar en polisman som tillhör befälet. Om en polisman som tillhör befälet inte kan nås, har polismän och väktare rätt att belägga ifrågavarande person med fängsel. Om beläggandet med fängsel skall utan dröjsmål meddelas till en polisman som tillhör befälet, vilken beslutar om ifrågavarande person fortsättningsvis skall hållas belagd med fängsel eller ej.

Den berusade får inte vara belagd med fängsel längre än nödvändigt. Nödvändigheten av att belägga en person som inte har fyllt 18 år med fängsel måste särskilt prövas.

När en person placeras i enrum, kläds av och beläggs med fängsel skall grunden för åtgärden, den tid den varat och den som fattat beslut om den antecknas i blankettens fält sjukdomar/övriga händelser. I fråga om ett beläggande med fängsel som verkställts av en polisman eller en väktare skall anteckning göras om när om åtgärden meddelats till en polisman som tillhör befälet och vilket hans beslut varit.

14 MEDDELANDE OM TAGANDE I FÖRVAR

Om ett tagande i förvar skall i regel meddelas till den i förvar tagnas familj, arbetsgivare eller till en annan person om den i förvar tagna ber om detta och det inte finns laga hinder för meddelandet. Ett meddelande ges dock inte om det finns laglig grund för att inte ge det eller om begäran kan anses vara uppenbart ogrundad.

Om att en person som inte har fyllt 18 har tagits i förvar skall enligt 40 § barnskyddslagen meddelas till de sociala myndigheterna. På de orter där tagandena i förvar är många kan mellan de sociala myndigheterna och polismyndigheterna överenskommas om på vilket sätt detta meddelande skall ges.

15 KOST

Om i förvaringsrummet inte finns en dricksvattenautomat skall den berusade ges tillräckligt med dricksvatten under den tid han hålls i förvar.

En person som tagits i förvar som berusad förvaras i regel så kort tid att det inte finns behov av att ordna måltider för honom. Om den berusade på grund av diabetes eller av någon annan hälsomässig orsak måste få näring skall han ges sådan kost som hans hälsotillstånd förutsätter. Om en berusad av särskilda

skäl med stöd av 11 § polislagen hålls i förvar i över åtta men i högst 24 timmar skall han vid behov ges samma kost som ges till personer som är gripna med stöd av tvångsmedelslagen.

16 FRIGIVNING FRÅN FÖRVARINGEN

Den som tagits i förvar på grund av berusning skall släppas fri från förvaringen när det inte längre finns grund för förvaringen och senast efter 24 timmar.

I samband med frigivningen från förvaringen skall kontrolleras att ifrågavarande person inte fått några skador under den tid han förvarats. Om skador har uppstått skall de antecknas i blankettens fält sjukdomar/övriga händelser och orsaken till dem skall utredas.

Om i polisens personregister finns en begäran om en åtgärd beträffande en berusad som har tagits i förvar skall åtgärden verkställas innan han friges. Om åtgärden gäller en överlåtelse av ifrågavarande till en annan polisenhet eller till en annan myndighet skall beträffande honom förfaras på det sätt som anges i begäran.

När en person friges från förvaringen skall han tillfrågas om det använda rusmedlets slag och namn. Det använda rusmedlet antecknas i blanketten i enlighet med vad ifrågavarande uppger, såvida det inte finns orsak att anse att detta inte stämmer. Om slaget av rusmedel ger det rusmedel ifrågavarande person eventuellt innehåft hänvisning.

En person som inte har fyllt 18 år antecknas ha frigetts när han överlåtits till sin vårdnadshavare eller till de sociala myndigheterna. I blanketten skall antecknas tidpunkten för överlåtelsen och till vem barnet överlåtits.

17 ÖVERLÅTELSE AV EGENDOM I SAMBAND MED FRIGIVNING

Fråntagen egendom skall ges tillbaka till den som friges, såvida inte det för något föremåls eller ämnes del stadgas eller förordnas något annat.

När till en person som friges återlämnas hans egendom skall den granskas innan den återlämnas. Ifrågavarande skall kvittera att han återfått sin egendom. Om han vägrar att kvittera egendomen skall till platsen kallas ett vittne. Orsaken till vägran samt uppgifterna om vittnet skall antecknas i fältet för tilläggsuppgifter.

18 RETURTRANSPORT TILL DEN ORT DÄR GRIPANDET SKETT

Om det för en person som friges ur förvaring med tanke på den långa vägen till den plats där gripandet skett, årstiden och tiden på dygnet samt de rådande väderleksförhållandena är uppenbart oskäligt att ta sig till sin hemort utan transport, skall han ges tillfälle att ordna returtransport. Om transport inte kan ordnas på annat sätt och det lokalt inte har överenskommit något annat om transporter, skall den polisinrättning som tagit honom i förvar bekosta hans återresa med ett allmänt trafikmedel. Om ifrågavarande persons bostad befinner sig på ett kortare avstånd än platsen för gripandet bekostas transport till bostadsorten.

19 REGISTRERING AV DÖDSFALL

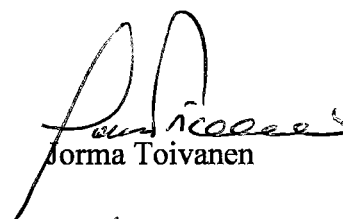
Om en person som tagits i förvar avlider under förvaringstiden registreras dödsfallet på det sätt som anges i inrikesministeriets anvisning om anmälningar, utredningar och statistikföring gällande personer som avlidit under förvaring i polisens lokalteter (SM-2001/1349/Tu-41, 15.6.2001). Förvaringen registreras ha upphört och som grund antecknas dödsfall.

20 UPPGIFTERNAS OFFENTLIGHET

De uppgifter som gäller tagande i förvar är enligt 24 § 1 mom. 28 punkten lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet sekretessbelagda. Utan hinder av sekretessbestämmelsen får på begäran av ifrågavarande person om tagandet i förvar meddelas till hans familj, arbetsgivare eller annan person.

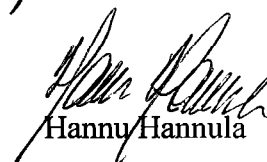
Utan hinder av sekretessbestämmelserna är polisen skyldig att till vårdnadshavaren och till de sociala myndigheterna meddela om att ett barn och till ifrågavarandes truppförband om att en militärperson tagits i förvar.

Polisdirektör

Jorma Toivanen

Polisinspektör

Hannu Hannula

BILAGOR

Konstaterande av medvetenhetsnivån (Bilaga 1)
Sjukdomstillstånd som påminner om berusning (Bilaga 2)
De koder jämte förklaringar som används i FPA-kortet (Bilaga 3)

På en berusad som inte reagerar utförs följande åtgärder med vilkas hjälp hans respons på retningar bedöms:

- 1 En person som inte reagerar och förefaller att sova tilltalas.

Om han svarar sakligt på frågor eller reagerar på tilltal genom att svara, även om svaren är orediga, är reaktionen typisk för en berusad och han kan därför behandlas som en sådan.

- 2 Personen uppmanas öppna sina ögon.

Om han öppnar sina ögon och åter sluter dem visar detta att han reagerar normalt, men är trött eller vill fortsätta att sova. Han kan behandlas som berusad.

- 3 Om personen inte reagerar på ovannämnda uppmaningar, skall han skakas, samtidigt tilltalas och försöka väckas..

Han kan vara medvetlös, spela medvetlös eller vara kraftigt berusad. För att utesluta att bristen på reaktioner beror på ett sjukdomstillstånd skall följande åtgärder vidtas:

4. Om han inte reagerar på att han skakas måste man försöka klarlägga hur han svarar på smärtretningar. En smärtretning uppstår då man t.ex. med en penna kraftigt trycker mot långfingernageln.

Om personen då öppnar sina ögon, eventuellt sluddrar något, försöker dra bort sin hand eller försvara sig mot den som trycker mot hans nagel så lokaliserar han klart smärtretningen. Han är då troligen kraftigt berusad och behandlas som en berusad person. I mån av möjlighet måste då klarläggas om han löper fara för alkoholförgiftning (kan endast konstatera genom ett blåsprövs med alkometer).

Om han vid ovannämnda prov reagerar på smärtretningen genom att böja och sträcka ut båda armarna kan han inte lokalisera smärtan. I detta fall får han inte tas i förvar utan att han undersökts av en yrkesperson inom sjukvårdsbranschen. Patrullen skall till platsen kalla en sjukvårdstransportenhet vars personal kan göra en preciserad bedömning eller transportera ifrågavarande till en sjukvårdsenhet. Om sjukvårdstransportenhetens ankomst till platsen dröjer länge eller årstiden är kall kan patrullen, för att undvika att ifrågavarandes kroppstemperatur sjunker för mycket, föra honom direkt till en hälsocentral eller akutupolikliniken vid ett sjukhus för närmare undersökning.

Hos en person som lider av diabetes kan blodsockerhalten sjunka mycket lågt om han ätit mindre än normalt, rört sig eller vakat i högre grad än normalt, använt alkohol (blodsockerhalten minskar i och med att berusningstillståndet avtar) eller den intagna dosen insulin varit för stor i förhållande till ovannämnda faktorer. Om uppträdandet hos en person som förefaller berusad är avvikande (är oredig, våldsam eller medvetlös) måste möjligheten av diabetes tas i beaktande. En person som lider av diabetes kan identifieras med hjälp av hans FPA-kort (kod 103), av ett armband eller hängsmycke som utvisar sjukdomen, av mediciner eller recept eller av märken efter injektioner på framsidan av låren eller på bukväggen.

Om en person som lider av diabetes och vårdas med insulin eller tabletter måste tas i förvar på grund av berusning skall sockerhalten i hans blod ha mätts tillförlitligt högst en timme tidigare.

Epilepsi eller kramper

Under anfallet kröks ifrågavarande person armar och kroppens muskler spänns för några tiotal sekunder. Han kan ryta till när luften pressas ur hans lungor, han kan för ett ögonblick bli blå i ansiktet eftersom den venösa blodcirkulationen försämras på grund av det förhöjda inre trycket i bröstkorgen. Efter detta börjar i allmänhet symmetriska ryckningar i samtliga extremiteter och huvudet som varar i 2 – 3 minuter och inledningsvis är rejäla kramper. Orsaken till dessa kramper är i allmänhet vuxenepilepsi som har brutit ut oberoende av utomstående faktorer eller t.ex. som en följd av en hjärnskada eller som en följd av att en alkoholist avslutat en lång period av drickande.

Kramper kan bero på bl.a. en inre blödning i skallen, en hjärntumör, överdos av läkemedel eller narkotika och på en hjärnskada.

På grund av detta är det alltid nödvändigt med undersökning vid sjukhus om orsaken till anfallet inte är kända. Om dock orsaken till kramperna är uppenbar behövs inte ytterligare undersökningar (t.ex. om en epileptiker på grund av sitt alkoholbruk har underlåtit att följa sin medicinering).

Kramper är farliga om en epileptiker eller alkoholist påträffas medvetlös. Om kramperna har pågått i tiotals minuter, till och med i timmar, framgår de på bl.a. grund av trötthet inte som tydliga ryckningar i extremiteterna. Vid den första bedömningen av en sådan person kan ofta ses att

- huvudet är bakåtböjt (en stående patient tittar upp mot himlen)
- ögonen ser åt någondera sidan (glänta på ögonlocken) och kan rycka i sidled.
- svaga ryckningar i ansiktsmuskulaturen
- de övre extremiteterna är böjda och om de sträcks ut styva .

Kramper som varat länge måste så snart som möjligt lindras med medicinering.

Kramperna kan orsakas av att epilepsimedicineringen inte följts eller av alkoholbruk de senaste dagarna eller t.o.m. veckorna.

De koder som används i FPA-kortet

- 101 Bristfällig funktion i hypofysens framlob
- 102 Hyposyfar diabetes
- 103 Diabetes (sockersjuka)
- 104 Bristfällig sköldkörtelfunktion
- 105 Bristfällig binjurebarkfunktion
- 106 Bristfällig bisköldkörtelfunktion
- 107 Perniciös anemi och andra B₁₂-vitaminabsorptionsstörningar
- 108 Myasthenia gravis
- 109 Multipel skleros (MS; symptom bl.a. förlamningar och känselstörningar)
- 110 Parkinsonism (symptom bl.a. darrning och långsamma rörelser)
- 111 Epilepsi och därmed jämförbara kramptillstånd
- 112 Svåra psykoser och andra svåra mentala störningar
- 113 Orostillstånd vid mental retardation
- 114 Glaukom
- 115 Bröstcancer
- 116 Prostatacancer
- 117 Leukemier, andra maligna blod- och benmärgssjukdomar samt maligna sjukdomar i lymfatisk vävnad
- 119 Trigeminusneuralgi eller glossofaryngisk neuralgi
- 120 Agammaglobulinemi
- 121 Svårt nedsatt könskörtelfunktion
- 122 Aplastisk anemi
- 123 Kroniska störningar i D-vitaminmetabolismen
- 124 Kongenitala rubbningar i ämnesomsättningen
- 126 Kroniska koagulationsrubbningar
- 127 Följdtillstånd av transplantation
- 128 Gynekologiska cancerformer
- 129 Essentiel trombocytopeni eller granulocytopeni
- 130 Maligna tumörer vilka inte nämnts särskilt
- 132 Sarkoidos
- 133 Svår kronisk bukspottkörtelinsufficiens
- 134 Generell erythrodermi
- 135 Blåsformigt eksem
- 137 Uremi som förutsätter dialysbehandling
- 138 Svår anemi i samband med njursufficiens
- 201 Kronisk hjärtsufficiens
- 202 Disseminerade sjukdomar i bindväv, reumatoida artrit och med dem jämförbara tillstånd
- 203 Kronisk bronkialastma och kroniska obstruktiva lungsjukdomar
- 205 Kronisk hypertoni
- 206 Kronisk koronarkärllsjukdom
- 207 Kronisk hjärtarytmi
- 208 Kronisk ulcerös kolit och Crohns sjukdom
- 211 Genetiska svåra rubbningar i fettmetabolismen
- 212 Gikt